

LA FONOLOGIA CATALANA 1973-2023

Jornada de Commemoració del 50è aniversari de l'assemblea fundacional de l'AILLC (Universitat de Cambridge, 1973), 15-07-2023

Eulàlia Bonet
Universitat Autònoma de Barcelona
eulalia.bonet@uab.cat

Maria-Rosa Lloret
Universitat de Barcelona
mrosa.lloret@ub.edu

Joan Mascaró
Universitat Autònoma de Barcelona
joan.mascaro@uab.cat

PRECEDENTS

- Treballs descriptius o històrics: Alcover, Badia, Fabra, Fouché, Gili Gaya, Kuen, Moll, Sanchis Guarner ...
- Treballs estructuralistes: Alarcos, Badia, Cerdà, Mariner, Rafel ...

1973: AILLC, CAMBRIDGE

Barreja d'estructuralisme i generativisme: 4 comunicacions, 5 (co)autors:

- Alternances morfofonològiques (**Lleó & Mascaró, Roca-Pons**)
- Accent (**Palau i Martí**) i mètrica (**Mariner**) (Veg. [índex de les Actes](#))

TRES TESIS DE REFERÈNCIA

- Lleó**, Conxita. 1970. *Problems of Catalan Phonology*, M.A. thesis, U. Washington.
- Wheeler**, Max W. 1975. *Some Rules in Generative Phonology of Modern Catalan*, Ph.D. diss., U. Oxford.
- Mascaró**, Joan. 1976. *Catalan Phonology and the Phonological Cycle*, Ph.D. diss., MIT.

I. LENGUA	
EMILIO ALARCOS LLORACH: <i>El sistema verbal del català</i>	15
J. GULSOY: <i>El desenvolupament de les formes del subjuntiu present en català</i>	27
CONCEPCIÓ LLEÓ i JOAN MASCARÓ: <i>Contribució a la fonologia generativa del català; reestructuració en la gramàtica?</i>	61
HELMUT LÜDTKE: <i>La description algorithmique de la flexion verbale du catalan</i>	81
SERASTIA MARINER i BIGORRA: <i>Qüestions de mètrica estructural catalana</i>	93
JOSEP MARIA NADAL i FERBERAS: <i>Introducció a l'estudi de les oracions completives del català</i>	115
F. PALAU i MARTÍ: <i>Morfologia i accentologia del català central</i>	141
JOSEP ROCA-PONS: <i>Les formes subjunctives i la morfologia catalana</i>	173
JORDI RUBIÓ: <i>El sintagma "si altre", "mi terc", "si quart", etc. als segles XIII al XV</i>	201
PAUL RUSSELL-GERBETT: <i>L'estructura de les oracions condicionals de realització impossible en el català medieval</i>	207

Actes del Tercer Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Cambridge (1973)

Els estudis de caràcter fonològic, o en la interfície fonologia-morfologia, han augmentat de forma exponencial des d'aquells anys. Així:

- Al voltant de l'any 1973, en un període de nou anys entre 1968 i 1976, hi va haver en aquest camp 10 contribucions (publicacions o tesis), per part de 8 autors.
- 32 anys més tard, de 2000 a 2008, tenim 231 obres i 62 autors, a partir de les dades de Pons & Wheeler (2008).
- Aquest augment de l'activitat investigadora no és pròpia de la fonologia, sinó que és general en els estudis gramaticals i, més generalment, dels estudis lingüístics; ho demostren les 51 pàgines de referències bibliogràfiques de la *Gramàtica del català contemporani* (ed. Solà, Lloret, Mascaró, Pérez Saldanya 2002). (Veg. [índex de la Gcc](#))

APORTACIONS DINS EL MODEL GENERATIU CLÀSSIC

- Segments representats per conjunts de trets distintius inordenats; regles fonològiques específiques de cada varietat; ordenació parcial entre regles; nivells d'anàlisi (cicle fonològic, nivells lèxic i postlèxic).

APORTACIONS EN FONOLOGIA AUTOSEGMENTAL I MÈTRICA

Estructura jeràrquica: nivell qualitatiu, nivell quantitatiu, nivell prosòdic

- Nivell qualitatiu: trets dominats per una estructura de constituents (geometria de trets)
- Nivell quantitatiu: X o CV
- Nivell prosòdic: estructura sil·làbica i moraica

Estructura mètrica: accent i entonació

- Accent: patrons rítmics (W, S; graella mètrica)
- Entonació: anàlisi per nivells (H, L)

Fonètica i fonologia	Morfologia
1. Els sons del català Joan Jollà i Mundé	1. Morfologia: aspectes generals Joan Mascaró
2. El sistema vocàlic. Reducció vocàlica Joan Mascaró	2. Gènere i nombre en els noms i en els adjectius Esteve Chas
3. Fenòmens en grups vocàlics Teresa Vallverdú Albornà	3. Paradigmes flexius de les altres classes nominals Jordi Colomina i Castanyer
4. Altres fenòmens vocàlics en el mot Jesús Jiménez	4. Flexió verbal regular Marta Pilar Perea
5. Estructura sil·làbica Maria-Rosa Lloret	5. Flexió verbal irregular i verbs defectius Max Wheeler
6. Fenòmens assimilatoris Blanca Palmada	6. La derivació M. Teresa Cabré
7. Elisió de -i i -r, distribució de les rítmiques i altres fenòmens consonàntics en el mot Gabriel Biblioni	7. Formació de mots: composició Lluis Gràcia
8. Ensondiment, espirantització i fenòmens que afecten les sibilants Miquel Àngel Pradilla Cardona	8. Altres elements lèxics Mercè Lorente Casaldó
9. Fenòmens en grups consonàntics Nicolau A. Dolz Salas	9. Altres sistemes de formació de mots Teresa Cabré Monné
10. Accent Salvador Oliva i Pep Serra	10. Cliticització Eulàlia Bonet
11. Entonació Pilar Prieto Vives	

GCC (2002)

INCORPORACIÓ DE PRINCIPIS I PARÀMETRES

- Principi de seqüenciació de la sonicitat (per a l'estructura sil·làbica)
- Principi d'obertura
- Principi de contorns obligatoris (OCP)
- Xoc accentual / Vall accentual
- Principi de l'alternança rítmica ...

1995: I COL·LOQUI DE FONOLOGIA CATALANA (S'Agaró)

- 13 comunicacions, 13 (co)autors:
- Barreja autosegmental i mètrica amb teoria de l'optimitat; fonologia de laboratori.

(Veg. [Programa](#))

Bonet, Eulàlia & Lloret, Maria-Rosa. 1998. *Fonologia catalana*. Ariel.

PRIMER COL·LOQUI DE FONOLOGIA CATALANA 2 d'agost, 20-22 de desembre de 1995 Universitat de Girona	
DIRECCIÓ: 20 de desembre 18:00: <i>assaig al final del Títol</i> 21:30: <i>assaig</i>	President: Blanca Delgado
DEBATES: 20 de desembre President: Silvestre Oliva 9:30-10:00: <i>La sociolingüística de la variació i la teoria experimental: Per una reconstrucció metodològica.</i> Miquel Àngel Pradilla, UPV	DIVENDRES: 22 de desembre President: Joan Jollà 9:30-10:00: <i>L'alternança vocàlica dels jers de Lleida.</i> Jordana Ceres, UB
10:00-10:30: <i>Risques i costats.</i> Eulàlia Bonet, UAB & Joan Mascaró, UAB	10:00-10:30: <i>Un estudi pràctic en sentit.</i> A propòsit de la sil·labificació de /h/ i /x/. Enric Solà, UB
10:30-11:00: <i>La sil·labificació i la distribució de /r/ i /l/.</i> Pep Serra, UAB	10:30-11:00: <i>debat</i>
11:00-11:30: <i>assaig</i>	11:00-11:30: <i>debat</i>
DIRECCIÓ: Joan Mascaró 11:30-12:00: <i>La sil·labificació i les altres dades.</i> Blanca Palmada, USC & Pep Serra, UB	11:30-12:00: <i>debat</i>
12:00-12:30: <i>Cliticització i sil·labificació.</i> Eulàlia Bonet, UAB & Maria Rosa Lloret, UB	12:30-13:00: <i>debat</i>
12:30-13:00: <i>Fonologia i fonemes gramaticals.</i> Salvador Oliva, UB	
13:00-16:00: <i>assaig</i>	
President: Daniel Escamez 16:00-16:30: <i>Variació (Babel) i teoria de l'optimitat.</i> Teresa Cabré, UB	
16:30-17:00: <i>Examen final per a l'obtenció de l'acta de diplomatura.</i> Nicolau Dolz, UB	
17:00-17:30: <i>debat</i>	

Primer Col·loqui de fonologia catalana (1995)

TEORIA DE L'OPTIMITAT

- Restriccions universals; ordenació de restriccions particular de cada varietat; serialisme (amb diferents nivells de derivació) vs. paral·lelisme (un sol pas en la derivació, amb la incorporació d'efectes paradigmàtics: uniformitat i contrast).

Wheeler, Max W. 2005. *The Phonology of Catalan*. OUP.

(Veg. [índex del manual La fonologia del català](#), ed. Pons-Moll; Torres-Tamarit & Vanrell, en prep.)

ALTRES APROXIMACIONS A LA FONOLOGIA

- Fonamentació fonètica; adquisició i aprenentatge ...

Clàudia Pons-Moll, Francesc Torres-Tamarit, Maria del Mar Vanrell Bosch (ed.) (en preparació), <i>La fonologia del català</i> . València: Tirant lo Blanch.	
1. Què és la fonologia?	Joan Mascaró
2. Els primitius de la fonologia	Eulàlia Bonet i Maria-Rosa Lloret
3. Nivells de representació i Teoria de l'Optimitat	Clàudia Pons-Moll i Francesc Torres-Tamarit
4. Conceptes bàsics en fonologia	Jesús Jiménez i Maria-Rosa Lloret
5. Caracterització articulatòria i acústica dels sons del català	Mark Amengual, Marianna Nadeu, Miquel Simonet
6. El sistema consonàntic del català	Nicolau Dolz
7. El sistema vocàlic del català	Jesús Jiménez i Ricard Herrero Arámbul
8. L'estructura sil·làbica del català	Clàudia Pons-Moll
9. Altres processos relacionats amb les vocals	Teresa Cabré, Jesús Jiménez i Clàudia Pons-Moll
10. Processos de neutralització	Francesc Torres-Tamarit
11. Processos d'assimilació	Eduard Artés Cuenca
12. Tipologia i caracterització fonètica de les assimilacions	Daniel Recasens
13. Processos de dissimilació, escissió i fusió	Nicolau Dolz
14. Processos d'elisió	Teresa Cabré
15. Processos d'inserció	Maria-Rosa Lloret
16. Accent lèxic	Francesc Torres-Tamarit i Josep Serra
17. Accent de frase i agrupació prosòdica	Pilar Prieto i Maria del Mar Vanrell
18. Entonació i transcripció	Pilar Prieto, Paolo Rossano i Maria del Mar Vanrell
19. La interfície fonètica-fonologia	José Ignacio Hualde i Marianna Nadeu
20. La interfície fonologia-morfologia	Maria Ohannessian
21. La interfície fonologia-sintaxi	Eulàlia Bonet i Joan Mascaró
22. La interfície fonologia-estructura informàtica	José Felthausen i Maria del Mar Vanrell
23. La interfície fonologia-pragmàtica	Eva Echébur, Victoria Escandell i Maria del Mar Vanrell
24. L'adquisició de la fonologia del català com a L1	Laura Bosch i Núria Esteve
25. L'adquisició de la fonologia del català com a L2	Jordi Cires i Silvia Llach
26. Aprenentatge de segones llengües per part de parlants amb el català com a L1: percepció	Susana Cortés, Lucrécia Rallo
27. Aprenentatge de segones llengües per part de parlants amb el català com a L1: producció	Joaquín Romero
28. L'adaptació de manlleus	Teresa Cabré, Clàudia Pons-Moll
29. Variació social	Josefina Carrera, Justín Davidson
30. Contacte de català amb altres llengües	Ariadna Benet i Paolo Rossano
31. Fonologia i bilingüisme	Mark Amengual i Miquel Simonet

Manual La fonologia del català (en preparació)

Projectes I+D+i/ PID2020-113971GB-C21 i I+D+i/ PID2020-113971GB-C22, finançats pel MCIN/AEI/10.13039/501100011033. Grups de recerca consolidats 2021SGR01084 i 2021SGR00787, finançats per la Generalitat de Catalunya.